

EVROPSKI KODEKS RAVNANJA ZA POLITIČNO INTEGRITETO LOKALNIH IN REGIONALNIH IZVOLJENIH PREDSTAVNIKOV

S strani Skupnosti občin Slovenije smo prejeli zaprosilo, da naj vse izvoljene predstavnike na lokalni ravni seznanimo s slovenskim prevodom Evropskega kodeksa ravnanja za politično integriteto lokalnih in regionalnih izvoljenih predstavnikov, ki ji ga je posredovalo Ministrstvo za javno upravo.

Priporočilo o politični integriteti lokalnih in regionalnih izvoljenih predstavnikov je Kongres lokalnih in regionalnih oblasti Sveta Evrope sprejel 17. junija 1999 na svojem 6. zasedanju. Kodeks je sprejet ob poudarku, da lokalni in regionalni izvoljeni predstavniki opravljajo svoje dolžnosti v okviru zakona in v skladu z mandatom, ki so jim ga podelili volivci, in da so odgovorni celotnemu lokalnemu in regionalnemu prebivalstvu, tudi tistim volivcem, ki niso volili zanje. Namen kodeksa je določiti standarde obnašanja, ki se pričakujejo od izvoljenih predstavnikov pri opravljanju njihovih dolžnosti, in seznaniti državljane s standardi obnašanja, ki jih imajo pravico pričakovati od svojih izvoljenih predstavnikov.

Številka: 032-0002/2013-7

Datum: 05.02.2025

Pripravila:

Monika KUSTERLE, univ. dipl. prav.

Leopold POGAČAR
ŽUPAN

Priloga: kodeks

Evropski kodeks ravnanja za politično integriteto lokalnih in regionalnih izvoljenih predstavnikov

European Code of Conduct for the Political Integrity of Local and Regional elected Representatives (Recommendation 60) (1999)

Preambula

Kongres lokalnih in regionalnih oblasti Sveta Evrope

ob poudarku, da lokalni in regionalni izvoljeni predstavniki opravljajo svoje dolžnosti v okviru zakona in v skladu z mandatom, ki so jim ga podelili volivci, in da so odgovorni celotnemu lokalnemu in regionalnemu prebivalstvu, tudi tistim volivcem, ki niso volili zanje;

ob upoštevanju, da gre spoštovanje mandata volivcev z roko v roki s spoštovanjem etičnih standardov;

v močni zaskrbljenosti zaradi naraščajočega števila sodnih škandalov, v katere so vpleteni politični predstavniki, ki so med opravljanjem funkcije storili kazniva dejanja, in ob ugotovitvi, da so lokalni in regionalni predstavniki prav tako dovzetni za takšna dejanja;

v prepričanju, da se bo s promocijo kodeksov ravnanja za lokalne in regionalne izvoljene predstavnike gradilo zaupanje med lokalnimi in regionalnimi politiki in državljani;

v prepričanju, da je odnos zaupanja nujno potreben za izvoljene predstavnike, da lahko učinkovito opravljajo svojo vlogo;

ob opažanju, da zakonodajo vse pogosteje dopolnjujejo kodeksi obnašanja z različnih področij, kot so gospodarski odnosi, bančništvo in uprava;

v veri, da je dolžnost lokalnih in regionalnih izvoljenih predstavnikov, da na različnih področjih njihove odgovornosti ukrepajo na podoben način;

v prepričanju, da bo opredelitev etičnih odgovornosti lokalnih in regionalnih predstavnikov v obliki kodeksa ravnanja pojasnila njihovo vlogo in dolžnosti in ponovno potrdila pomen slednjih;

v prepričanju, da mora takšen kodeks ravnanja v največji možni meri zajemati vse delo, ki ga opravljajo izvoljeni predstavniki;

ob poudarku, da je treba spoštovati pravila ravnanja, ki vsebujejo takšne etične zahteve;

ob opozorilu, da mora biti v ponovno vzpostavitev zaupanja vpletena celotna civilna družba in ob poudarjanju vloge državljanov in medijev v tem pogledu;

ob ponovni potrditvi, da obveznosti ni mogoče naložiti brez zagotovil, da je lokalnim in regionalnim predstavnikom omogočeno, da izpolnijo svoje dolžnosti, ter ob hkratnem sklicevanju na ustrezne določbe Evropske listine o lokalni samoupravi in osnutka Evropske listine o regionalni samoupravi;

ob upoštevanju trenutno veljavne zakonodaje in pomembnega dela, ki trenutno poteka na mednarodni ravni;

predlaga naslednji Kodeks ravnanja za politično integriteto lokalnih in regionalnih izvoljenih predstavnikov:

I – PODROČJE UPORABE

1. člen – Opredelitev izvoljenega predstavnika

Za namene tega kodeksa izraz 'izvoljeni predstavnik' pomeni vsakega politika, ki opravlja mandat lokalnih ali regionalnih oblasti, ki mu je bil podeljen s splošnimi volitvami (volitve z neposredno volilno pravico) ali na posrednih volitvah (v izvršilni organ ga je izvolil svet lokalnih ali regionalnih skupnosti).

2. člen – Opredelitev funkcij

Za namene tega kodeksa izraz 'funkcija' pomeni s splošnimi ali sekundarnimi volitvami podeljen mandat in vse funkcije, ki jih opravlja izvoljeni predstavnik v tem mandatu.

3. člen – Namen kodeksa

Namen tega kodeksa je določiti standarde obnašanja, ki se pričakujejo od izvoljenih predstavnikov pri opravljanju njihovih dolžnosti, in seznaniti državljane s standardi obnašanja, ki jih imajo pravico pričakovati od svojih izvoljenih predstavnikov.

II – SPLOŠNA NAČELA

4. člen – primat zakonitosti in javnega interesa

Izvoljeni predstavniki opravljajo mandat po zakonu in morajo vedno ravnati v skladu z zakonom. Pri opravljanju svojih funkcij izvoljeni predstavniki služijo javnemu interesu in ne izključno v svojem neposrednem ali posrednem osebni interesu ali zasebnem interesu posameznikov ali skupin posameznikov z namenom, da bi od njih pridobili neposredno ali posredno osebno korist.

5. člen – Cilji izvrševanja mandata

Izvoljeni predstavniki se obvežejo, da bodo svoje funkcije opravljali vestno, odkrito in da bodo voljni odgovarjati za svoje odločitve.

6. člen – Omejitve izvrševanja mandata

Izvoljeni predstavniki pri opravljanju svojih funkcij spoštujejo pooblastila in posebne pravice vseh ostalih političnih izvoljenih predstavnikov in vseh javnih uslužbencev. Pri opravljanju svojih funkcij ne smejo drugega političnega predstavnika ali javnega uslužbenca spodbujati k kršenju načel, ki so vsebovana v tem dokumentu, ali mu pri tem pomagati.

III – POSEBNE OBVEZNOSTI

1. Prevzem funkcije

7. člen – Pravila, ki urejajo volilne kampanje

Namen volilnih kampanj kandidatov je zagotoviti informacije in pojasnila volivcem o političnih programih.

Kandidati ne smejo pridobivati glasov drugače kot le s prepričljivo argumentacijo in razpravo. Zlasti ne smejo poskušati pridobiti glasov z obrekovanjem drugih kandidatov, uporabo nasilja in/ali grožnjami, ponarejanjem volilnih imenikov in/ali volilnih izidov ali delanjem uslug ali obljubljanjem le-teh.

2. Opravljanje funkcije

8. člen - Prepoved favoriziranja

Izvoljeni predstavniki ne smejo opravljati svojih funkcij ali izrabljati posebnih pravic svojega položaja v zasebno korist posameznikov ali skupin posameznikov z namenom, da bi od njih pridobili neposredno ali posredno osebno korist.

9. člen – Prepoved izvajanja pooblastil v svojo korist

Izvoljeni predstavniki ne smejo opravljati svojih funkcij ali izrabljati posebnih pravic svojega položaja za doseganje neposredne ali posredne zasebne ali osebne koristi.

10. člen – Navzkrižje interesov

Če imajo izvoljeni predstavniki neposredno ali posredno osebno korist v zadevah, ki jih obravnavajo lokalni ali regionalni sveti ali izvršilni organi, morajo takšne interese naznaniti pred odločanjem in glasovanjem.

Izvoljeni predstavniki se vzdržijo odločanja ali glasovanja o vprašanjih, v katerih imajo neposredni ali posredni osebni interes.

11. člen – Omejitev glede dveh ali več sočasnih funkcij

Izvoljeni predstavniki ravnaajo v skladu z veljavnimi predpisi, ki omejujejo sočasno opravljanje dveh ali več političnih funkcij.

Izvoljeni predstavniki ne smejo opravljati drugih političnih funkcij, če jim to preprečuje opravljanje funkcij izvoljenega predstavnika.

Poleg tega ne smejo opravljati funkcij, voljenih mandatov, poklicev ali uradnih zadolžitev, ki vključujejo nadzor njihovih lastnih funkcij v vlogi izvoljenega predstavnika ali če naj bi jih sami nadzirali v vlogi izvoljenega predstavnika.

12. člen – Izvajanje diskrecijskih pooblastil

Izvoljeni predstavniki si pri opravljanju svojih diskrecijskih pooblastil ne smejo zagotavljati nikakršnih neposrednih ali posrednih osebnih koristi ali jih zagotavljati posamezniku ali skupini posameznikov z namenom, da bi od njih pridobili neposredno ali posredno osebno korist.

Za vsako določitev morajo biti podani natančni razlogi z opredelitvijo vseh dejavnikov, ki so podlaga za odločitev, zlasti pa veljavnih pravil in predpisov, ter prikaz, da je odločitev sprejeta v skladu s temi pravili in predpisi.

Če takšnih pravil in predpisov ni, morajo razlogi za odločitev vsebovati elemente, s katerimi se prikaže njena sorazmernost, poštenost in skladnost z javnim interesom.

13. člen – Prepoved korupcije

Izvoljeni predstavniki se pri opravljanju svojih funkcij vzdržijo obnašanja, ki po veljavnem notranjem ali mednarodnem kazenskem pravu šteje za aktivno ali pasivno podkupovanje.

14. člen - Spoštovanje proračunske in finančne discipline

Izvoljeni predstavniki se obvežejo, da bodo spoštovali proračunsko in finančno disciplino, ki zagotavlja pravilno upravljanje javnega denarja, kot predpisuje ustrezna notranja zakonodaja.

Pri izpolnjevanju svojih dolžnosti izvoljeni predstavniki ne smejo storiti ničesar, s čimer bi odtujili javna in/ali nepovratna sredstva. Poleg tega ne smejo ravnati tako, da bi javna ali nepovratna sredstva uporabili za neposredne ali posredne osebne namene.

3. Prenehanje opravljanja funkcije

15. člen – Prepoved zagotovitve določenih funkcij

Izvoljeni predstavniki pri opravljanju svojih funkcij ne smejo ukrepati tako, da bi si zagotovili bodoče osebne profesionalne koristi, potem ko prenehajo opravljati svojo funkcijo:

- v javnih in zasebnih organih, ki so jih nadzorovali med opravljanjem teh funkcij;
- v javnih in zasebnih organih, s katerimi so med opravljanjem teh funkcij vstopili v pogodbeno razmerje;
- v javnih in zasebnih organih, ki so bili ustanovljeni med trajanjem njihove funkcije in v skladu s pooblastili, ki so jim bila zaupana.

IV – SREDSTVA NADZORA

1. Prevzem funkcije

16. člen – Omejitev in prijava stroškov kampanje

Kandidati za svoje volilne kampanje porabijo sredstva v sorazmerni količini in v sprejemljivih okvirih.

Vestno delujejo v skladu z ukrepi, sprejetimi po veljavni zakonodaji, ki predpisujejo javno objavo izvora in količine sredstev, ki jih namenijo za financiranje kampanje, in količino porabljenih sredstev ter način njihove porabe.

Če ta vsebina ni predpisana, informacije o tem zagotovijo na prošnjo.

2. Opravljanje funkcije

17. člen – Izjava o interesih

Izvoljeni predstavniki delujejo vestno in v skladu z ukrepi po veljavnih predpisih, ki predpisujejo javno objavo in spremljanje njihovih neposrednih in posrednih interesov, njihovih ostalih mandatov, funkcij ali poklicev ali sprememb njihovih sredstev.

Če ta vsebina ni predpisana, informacije o tem zagotovijo na prošnjo.

18. člen – Skladnost z notranjimi in zunanjimi nadzornimi ukrepi

Izvoljeni predstavniki pri opravljanju svojih funkcij ne smejo ovirati izvajanja nadzornih ukrepov, ki jih lahko na podlagi ustrezne utemeljitve in načela odprtosti, sprejmejo ustrezni notranji in zunanji organi.

Vestno ravnajo v skladu s takoj izvršljivo ali pravnomočno odločitvijo teh organov.

Pri navajanju razlogov za svoja dejanja ali odločitve, ki se preverjajo pri takšnem nadzoru, izrecno omenijo obstoj nadzornih ukrepov in organe, ki so pristojni za njihovo izvajanje.

V – ODNOSI Z JAVNOSTJO

19. Člen – Objavljanje ter utemeljevanje odločitev

Izvoljeni predstavniki so ves čas med svojim mandatom odgovorni za celotno lokalno prebivalstvo. Izvoljeni predstavniki natančno utemeljijo vsako odločitev, ki jo sprejmejo, in navedejo vse dejavnike, na katerih odločitev temelji, zlasti veljavna pravila in predpise, ter prikažejo skladnost odločitve s temi pravili in predpisi.

Če je takšen podatek zaupen, je treba navesti razloge za zaupnost.

Izvoljeni predstavniki se vestno odzivajo na zahteve javnosti glede opravljanja njihovih funkcij, razlogov za njihova dejanja ali delovanje služb in oddelkov pod njihovo pristojnostjo.

Spodbujajo in podpirajo vse ukrepe, ki pospešujejo odprtost v zvezi s pooblastili, njihovim izvajanjem in delovanjem služb ter oddelkov pod njihovo pristojnostjo.

VI – ODNOSI DO OSEBJA V LOKALNIH UPRAVAH

20. člen – Zaposlovanje

Izvoljeni predstavniki se obvežejo, da bodo preperečili zaposlovanje upravnega osebja, ki ne temelji na načelih priznavanja odlik in strokovnih sposobnosti in/ali za namene, ki so drugačni od potreb oddelka.

Pri zaposlovanju osebja ali napredovanju izvoljeni predstavniki sprejmejo nepristransko, utemeljeno odločitev, ki izkazuje skrbnost dobrega gospodarja.

21. člen – Spoštovanje vloge osebja

Izvoljeni predstavniki pri opravljanju svojih funkcij spoštujejo vlogo podrejenega osebja lokalne uprave brez vpliva na zakonito izvajanje njihovih hierarhičnih pristojnosti.

Javnih uslužbencev ne smejo prositi ali od njih zahtevati, da sprejmejo ali prezrejo kakršne koli ukrepe, z namenom da bi s tem dosegli neposredno ali posredno korist zase ali za posameznike ali skupine posameznikov z namenom, da bi od njih pridobili neposredno ali posredno korist.

22. člen – Podpiranje vloge zaposlenih

Izvoljeni predstavniki pri opravljanju svojih funkcij zagotovijo, da se vloga in naloge podrejenih uslužbencev lokalne uprave čim bolj promovirajo.

Izvoljeni predstavniki spodbujajo vse ukrepe, ki pospešujejo večjo storilnost služb ali oddelkov pod njihovo pristojnostjo, ter motivacijo zaposlenih.

VII – ODNOSI Z MEDIJI

23. člen

Izvoljeni predstavniki se vestno, iskreno in celovito odzivajo na vse prošnje medijev za informacije glede opravljanja njihovih funkcij, vendar pa ne razkrijejo zaupnih informacij ali informacij iz zasebnega življenja izvoljenih predstavnikov ali tretjih oseb.

Spodbujajo vse ukrepe, ki pospešujejo poročanje medijev o njihovih pooblastilih, opravljanju funkcij in delovanju služb in oddelkov, ki spadajo pod njihovo pristojnost.

VIII - INFORMACIJE, RAZŠIRJANJE IN OZAVEŠČANJE

24. člen – Razširjanje kodeksa med izvoljenimi predstavniki

Izvoljeni predstavniki se obvežejo, da so prebrali in razumeli vse določbe kodeksa in pravil v njem, in izjavijo, da so voljni upoštevati določbe kodeksa.

25. člen – Razširjanje kodeksa v javnosti, med osebjem lokalnih uprav in mediji

Izvoljeni predstavniki spodbujajo in podpirajo vse ukrepe, ki pospešujejo razširjanje tega kodeksa med podrejenim osebjem, v javnosti in medijih, in s katerimi te osebe osveščajo o načelih, ki so vsebovana v tem dokumentu.